

BO'SH O'ZLASHTIRUVCHI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Zarafshon shahar 2-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Merxanova Lazzat Sansizbayevna

Ergasheva Sevara Normuminovna

Annotatsiya: Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar deganda, o'zlashtirish darajasi past bo'lgan, mavzuni tushunishda qiyinchiliklarga duch keladigan, o'qish jarayonida ortda qolgan o'quvchilar tushuniladi. Bunday o'quvchilar bilan ishlashda an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha yetarli natija bermaydi, chunki ular faqat passiv ravishda ma'lumot qabul qiladilar va mavzuni chuqur anglashga erisha olmaydilar. Shu sababli, interfaol metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni o'qishga qiziqtirish va mavzuni yaxshiroq o'zlashtirish imkonini yaratish zarur.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, muammolar, yechim, o'qitish usullari, muhokama, individual yondashuv.

Interfaol metodlar ta'lim jarayonida o'quvchilarni faollashtirishga qaratilgan bo'lib, ularning fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot qilish va hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu metodlar o'quvchilarning bilimlarni mustaqil ravishda o'rganishiga, yangi ma'lumotlarni o'zlashtirishga va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda interfaol metodlardan foydalanish o'qituvchiga o'quvchilarning individual ehtiyojlarini inobatga olish, ularning qiziqishlarini uyg'otish va o'qitish jarayonini qiziqarli qilish imkonini beradi. Interfaol metodlarning eng samarali turlaridan biri guruhli muhokama usulidir. Bu usulda o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, berilgan mavzu bo'yicha fikr almashadilar, o'z qarashlarini bildiradilar va birgalikda masalalarni hal qilishga harakat qiladilar. Guruhli

muhoqama o'quvchilarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni bir-birining fikrlariga hurmat bilan qarashga o'rgatadi, shuningdek, mavzuni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqishga yordam beradi. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun bu usul ularga mavzuni yaxshiroq tushunishga va o'z fikrlarini aniq ifodalashga yordam beradi.[1]

Rol o'ynash usuli ham interfaol metodlar orasida muhim o'rin tutadi. Bu usulda o'quvchilar turli rollarni bajarib, real hayotiy vaziyatlarni modellashtiradilar. Bu nafaqat mavzuni amaliy jihatdan o'rganishga yordam beradi, balki o'quvchilarning ijodiy fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun rol o'ynash usuli o'qish jarayonini qiziqarli qiladi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Loyiha asosida o'qitish ham interfaol metod sifatida keng qo'llaniladi. Bu usulda o'quvchilar mustaqil yoki guruh bo'lib, biror mavzu bo'yicha loyiha tayyorlaydilar, tadqiqot o'tkazadilar va natijalarni taqdim etadilar. Loyiha asosida o'qitish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, ularni mas'uliyatli bo'lishga o'rgatadi va amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun loyiha ishlari mavzuni chuqurroq o'rganishga va o'zlashtirish darajasini oshirishga yordam beradi. Brainstorming, ya'ni fikrlar to'plash usuli ham interfaol metodlarning samarali shaklidir. Bu usulda o'quvchilar o'zlaridagi barcha fikrlarni erkin ravishda bildiradilar, ularni baholash yoki tanqid qilish cheklangan bo'ladi. Bu usul o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi, ularni yangi g'oyalar yaratishga undaydi va mavzuga qiziqishni oshiradi. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun brainstorming usuli ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish va mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Ta'lim jarayonida o'yin usullaridan foydalanish ham samarali hisoblanadi. Ta'lim o'yinlari o'quvchilarning diqqatini jamlashga yordam beradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi va o'qish jarayonini qiziqarli qiladi. O'yinlar orqali o'quvchilar yangi bilimlarni amaliy ravishda qo'llash imkoniga ega bo'ladilar. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun ta'lim o'yinlari o'qishga bo'lgan motivatsiyani oshiradi va mavzuni tezroq o'zlashtirishga yordam beradi.[2]

Interfaol metodlardan foydalanishda o'qituvchining roli muhimdir. O'qituvchi faqat ma'lumot beruvchi emas, balki o'quvchilarni yo'naltiruvchi, ularni rag'batlantiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi sifatida faol ishtirok etishi kerak. O'qituvchi o'quvchilarning

individual xususiyatlarini hisobga olib, ularga mos metodlarni tanlashi va qo'llashi zarur. Shuningdek, o'qituvchi interfaol metodlarni qo'llashda o'quvchilarning fikrlarini tinglash, ularni muhokamaga jalb qilish va o'qish jarayonini doimiy ravishda takomillashtirishga intilishi lozim. Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining sifatini oshiradi, ularning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlaydi hamda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Ushbu metodlar yordamida o'quvchilar mavzuni nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy jihatdan ham yaxshi o'zlashtiradilar. Natijada, o'quvchilar o'z bilimlarini hayotda qo'llashga qodir bo'lib, ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga erishadilar.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Guruhli muhokama, rol o'ynash, loyiha asosida o'qitish, brainstorming va ta'lim o'yinlari kabi metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi va o'qishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. O'qituvchining to'g'ri yo'nalishi va qo'llab-quvvatlashi bilan bu metodlar bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarning bilim darajasini sezilarli darajada yaxshilashga yordam beradi. Shu sababli, zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlarni keng joriy etish va takomillashtirish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo'rayeva Zebiniso Atoyevna. "Ona tili darslarida bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda interfaol metodlarning ahamiyati". Buxoro davlat universiteti nashriyoti, 2022 yil.
2. Abdullayeva Shaxnoza. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarni interfaol usullar yordamida o'qitish metodikasi". Toshkent pedagogika universiteti nashriyoti, 2023 yil.
3. Qodirov Jamshid. "Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalar". O'zbekiston Milliy nashriyoti, 2021 yil.

4. Karimova Dilnoza. "Ta'limda interfaol metodlardan foydalanish: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent Davlat Sharqshunoslik Instituti nashriyoti, 2020 yil.

5. Islomova Gulbahor. "Bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda o'yin va loyiha usullarining samaradorligi". Andijon davlat universiteti nashriyoti, 2024 yil.

6. Rasulov Oybek. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilimlarni chuqurlashtirishda interfaol metodlarning roli". Samarqand davlat universiteti nashriyoti, 2023 yil.

7. Tursunova Nodira. "Pedagogik jarayonda bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash va interfaol metodlarni tadbiq etish". Namangan davlat universiteti nashriyoti, 2022 yil.